

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa, cu
prețuri foarte moderate.

Abonamente și inserțiuni se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

CUVÎNTUL NOSTRU PROGRAM

Văzând că situația politică a națiunii române din țările Coroanei ungare, în loc de a se îmbunătăți, zi de zi se agravează, — sentimentul de datorință față de apărarea generală a cauzei noastre drepte, ne îndeamnă a ne pune în mișcare, pentru a căuta și afla mijloacele prin cari am putea ieși din impasul în care am ajuns.

Cu toate foloasele ce incontestabil le-a adus lupta noastră națională de până aci, luptă ce și-a avut momentele sale de înțelepciune, ba de glorie chiar, — nu putem nega adevărul, că înăsprirea situațiunii noastre politice este de a se atribui nu numai cauzelor externe, ci, poate în măsură mare, unor cauze interne, provenite din greșeli de tactică.

Fondăm ziarul „Libertatea” cu dorul și scopul de a lucra și noi, din toate puterile noastre, pentru pararea loviturilor externe, cum și pentru căutarea și aflarea căilor de regenerare și îmbunătățire a situației interne.

Vom cere deci înțelegere, căutarea modalităților cu ajutorul cărora se vedem de nou pus în funcționare partidul național român! Vom arăta înșine ce ținem că ar fi de făcut în privința aceasta.

Pregătind, în cercul nostru, terenul pentru zile mai bune de mișcare politică, vom lucra, în acest scop, pentru îmbunătățirea morală și materială a poporului nostru, pe toate terenele:

În scopul îmbunătățirii de ordine morală, vom fi aprigi propagatori în popor ai principiului de activitate viuă:

1. față de afacerile sale în comună, învățându-l cari sunt drepturile și datorințele lui de cetățean și contribuabil, ca să se știe folosii de ele;

2. față de comitat, stăruind să se organizeze cluburi comitatense și cluburi cercuale, capabile de o activitate viuă;

3. față de parlamentul țării, instruind poporul asupra dreptului său de alegere, a foloaselor sau pagubelor folosirii sau nefolosirii acestui drept. Ascultând de glasul convingerii noastre intime, cum și de glasul timpului, vom stăru în foaie, ca și în sfaturile conducătorilor politici, pentru schimbarea tacticii de pasivitate față de parlament, în activitate.

Accentuăm însă sus și tare, că convingerile noastre le vom valida numai în cadrul organizațiunii noastre de partid, în consecință vom respecta principiul majorității, supunându-ne hotărârilor aduse de ea.

Ce privește programul politic însuși, e de prisos a-l mai și accentua: stăm pe baza comună a singurului program național, și pe baza hotărârilor conferențelor naționale, câtă vreme acelea nu se vor modifica.

De altfel voim ca „Libertatea” să fie o tribună liberă în înțelesul bun al cuvântului. În ea se va da loc discuțiilor politice serioase, fie pro, fie contra noastră, și nu se vor include coloanele ei nici chiar discuțiilor îndreptate întru revizuirea uneia sau alteia din hotărârile existente, principiale sau de tactică, ale conferențelor naționale, ori chiar a programului național, întru a le aduce sau a-l aduce în consonanță cu spiritul și trebuințele timpului. De dragul formelor, nu vom jertfi nici când esența!

În afacerile culturale, vom căuta să promovăm ori-ce acțiune pornită din principiile culturii naționale, dezvoltând dragostea pentru limba și literatura română, și veghiând asupra mersului școlărilor noastre naționale.

În scopul îmbunătățirii de ordine materială a poporului nostru, „Libertatea” va da loc unei bune părți economice, cu povești luate din descoperirile științei în ale economiei. Îndeosebi vom stăru pentru înființarea și promovarea însoțirilor, tovărășiilor, reuniunilor de tot felul, dovedite ca atât de folositoare.

Discuții și atacuri personale și confesionale, vor fi cu totul excluse din foaia aceasta.

Pe baza acestui program, cu încredere și dragoste românească ne adresăm publicului român, având credința tare, că nu va denega întreprinderii noastre prețiosul seu sprigin.

Dr. George Adam

Dr. Ioan Margitta

Dr. Victor Bontescu

Dr. Valer Moldovan

Dr. Lucian Borcia

Ioan Moța

Dr. Liviu Cigăreanu

Dr. Aurel Oltean

Dr. Nicolae Comșa

Dr. Victor Onțor

Ionel Comșa

Dr. Iustin Pop

Dr. Aurel Cosma

Dr. Alex. Vajda-Voevod

Iaric Chendi

Dr. Octavian Vasu

Dr. Romul Dobo

Dr. Aurel Vlad

Dr. George Măcelar

Dr. Samuil Vlădoane

Dr. Tit Mălatu

Ioan I. Vulcu

„Terorisare”

(=) Conte Stefan Tisza, s'a ridicat în congregația dela Oradea-mare și a aruncat ca o vină grea în fața kossuthiștilor, că aceștia au »terorizat« la alegerile de deputați ce trecură, au fanatisat adevărate masele de popor, și prin ele au terorizat administrația, „libertate” și tot!

Departați de noi să luăm în apărare pe kossuthiști — dar' în condamnarea ideii și a faptului că masele poporului încearcă și ele a teroriza pătura artificială suprapusă lor, administrația, pe agenții puterii publice, noi vedem povestea vechiului păcătos, care turtit odată și el de roata timpului, începe a scoate altora, mult mai nevinovați ca el, ochii pentru »păcate«... chiar pentru păcate, cari pe el l-au mâncat...

Căci cine a introdus cel mai neiertat și brutal terorism în țeara aceasta? Au nu guvernele ungurești »constituționale«, mai ales dela Coloman Tisza, tatăl lui Stefan Tisza, încoace? Cine a terorizat mai strânic ca tocmai »ganeful«, »zdrobitorul de naționalități«?

Ei bine, om dela om învăță. S'au folosit și se folosesc cei dela putere de arma terorizării față de masele poporului, — de ce n'ar veni odată și aceste mase la ideea, de-a prinde și ele în mână aceeași armă, și a o întoarce contra celor ce tot cu aceea vin asupra lor? Mai ales că poporul însuși e mai în drept a se folosi de ea, căci terorizatorii lui, din sudoarea și de pe spinarea lui trăesc!

Terorisarea în mâinile oamenilor puterii publice, e de regulă o armă păcătoasă, mai ales având în administrație oameni cu așa puțină durere de inimă pentru binele poporului, cum în această țeară avem, — trecută însă în mâinile poporului, ea devine un scut al binelui public! Căci masele mari nu-s nici odată capabile de atâta răutate și mișelie, ca să terorizeze pe superiorii lor de a merge la rău și paguba obștei, ci îi vor teroriza numai ca să vie și ei cu masele de popor într'acolo, încotro poporul simte și știe că la bine merge!

Deci e mare deosebire între a teroriza din sus în jos, când ai în sus oameni fără inimă pentru popor, și a teroriza din jos în sus, când în mijlocul poporului sunt cei ce știu dorurile și trebuințele lui, și voesc să-l conducă spre împlinirea acelor!

„Libertatea” își va ținea de una din cele mai importante părți a chemării sale, a trezi în poporul român simțământul de prețuire proprie, și mânat de acest simțământ, a-l face și pe poporul nostru terorizator din jos în sus, în sensul

nobil al concepției, față de agenții puterii publice, și a nu se mai lăsa dus ca de lanț, ci când știe că la rău îl împinge agentul public, să-l silească pe acela a veni el după popor, nu poporul după el!

E și aceasta terorizare, dar' nobilă și laudabilă terorizare!

Doamne-ajută!

Când puternica păgânditate a cruntului Osman, amenința cu cutropire pe îndrăzneții Muscali, o ceată de voinici români fură trimiși într'ajutorul primejduitei lupte. A pornit tînăra ceată cântând:

„Plecat am nouă din Vâslui
Și cu sergentul zece,
Și nu era zău nimănui
În pept inima rece!”

Când azi tînăra noastră ceată grupată în jurul foii „Libertatea”, e mănăta de simțul seu de datorință în lupta grea cu Turcii noștri, cari amenință cu cutropire dreapta luptă pentru libertate a popoarelor acestei țări, — ne aducem aminte de voinicii cântați de poet, și cu drag o spunem, că nici în pepturile noastre nu este nici o inimă rece, ci tocmai inimă caldă, ferbinți de iubire de neam și de dor de a duce la isbândă și mărire scumna noastră națiune!

Mândrilor înrobânți:

„le dase nume de „Curcani”
Un hătru bun de glume.
Ei au schimbat lângă Balcani
„Porecla” în — renume!”

Dumnezeului națiunilor ne rugăm, să ne ajute, ca porecla ce ne-am dat-o sau ne-o vor da și alții, să o putem, în lupta la care pornim, să o schimbăm și noi în renume.

Și D-zeu și spriginul poporului, credem că ne va ajuta, căci mulți, auzind de pornirea noastră, ne-au dat cuvinte de îmbărbătare și ne-au zis, ca soldaților lui Peneș:

„Cu zile mergeți dragii mei,
Și să veniți cu zile!”

Și voinicii „Curcani” au venit, acasă, cari au mai venit, pe pept cu medalia „Virtutea militară”.

Noi pornim la luptă cu gândul de-a putea purta și noi medalia bătută deja pentru soldații noștri, anume medalia „Datorința împlinită!” pentru care așa e de plăcut să lupti, să ostenești, să suferi, și așa e de plăcut să o simți atârându-ți pe peptul sufletului! Tinzând spre asta, pornim voioși și cu:

Doamne-ajută!

Cronica mea.

București, 7 Dec. v. 1901.

Cât mi-ar fi fost de drag să scriu această cronică fiind în mijlocul acelor, pentru cari mi propun să o scriu! Soartea însă voind altfel, voiu conduce-o de aici din depărtare. Voiu scrie ca și când aș fi acasă, căci spațiul nu e o pedecă dacă vrei să muncești pentru cei de-acasă; depărtarea nu-ți înăbușește nici simțirea, nici cugetarea, pe cari a le pune în slujba unei cauze bune, fiecare dator este.

Multe sunt lucrurile despre cari voesc să vorbesc la acest loc. Le voiu lua pe rând, ear' pentru astăzi voiu spune câteva cuvinte despre un bun început de mișcare literară în București.

Este o veste îmbucurătoare pe care vi-o trimit. Căci mișcarea de care spun, are un caracter curat național, ear' în fruntea ei merg cei mai de căpetenie reprezentanți ai poeziei noastre de astăzi: Gh. Coșbuc, Al Vlahuță și tînărul St. O. Iosif, cel dintău și cel din urmă ardeleni, ear' Vlahuță ardelen și el după mamă.

Poate ve-ți face observație, că e foarte firesc lucru, și nu e nici un cas extraordinar, când o mișcare literară este națională. D-Voastră, printre cari nu se găsesc oameni cu vederi cosmopolite și nici gazetari ovrei, aveți dreptate când judecați astfel. Dar' alții, cari își fac educația intelectuală în școala lipsită de idei naționale, au judecat altfel. În București și Iași au existat asemenea școli, ear' eloquiții lor dascăli au făcut, ca literatura să nu mai fie considerată drept mijloc de întărire a bazelor existenței naționale! Ei, și în contra acestor școli se ridică noua mișcare!

Evenimentul acesta e cu atât mai vrednic de scos la iveală, marcat, cu cât el coincide cu fapte analoge în viața socială și politică a României! Astăzi pe întreaga linie se vorbește aici de sanarea moravurilor sociale și a celor politice, se fac făgăduințe solemne de-a munci pentru înălțarea demnității neamului! Semne bune, care îți încălzesc sufletul de Român, și vorbești bucuros despre ele și fraților dintre granițe streine.

Amintiții trei poeți scot revista săptămânală „Sămănătorul”. Prin această revistă ei vor se răspândească toate acele idei, cărora le-au dat expresie în operele lor din urmă: Vlahuță în »România pitorescă«, Coșbuc în toată viața lui, ear' Iosif în volumul: »Patriarhale«. Iubirea de țară, de popor și de datinele strămoșești, setea sfântă de adevăr, dragoste entusiastă și evlavie pentru trecutul cel plin de virtuți, — eată ce cuprinde programul lor de muncă!

O publicație periodică românească cu un asemenea program, n'a mai existat din vremurile cele bune, din vremea lui Heliade, Bolintineanu, Bălcescu, Alexandri și Boiliac, pe când toate zările erau și aici în țară puse în slujba romanismului. »Sămănătorul« e o continuare a lui și totodată un progres față de acele zări. Căci dela moartea marilor naționaliști au progresat și cultura literară a poporului, a evoluat și limba, și s'au înmulțit în acelaș timp și pretențiile publicului cetitor. Bătrânii aveau simțire caldă în tot ce scriau, în schimb însă forma suferă adese-ori. Astăzi trebuie să fii un măestru multilateral pentru a-ți cuceri un loc printre scriitorii fruntași și a putea să influențezi asupra cetitorilor. Cei trei dela »Sămănătorul« sunt așa de bogăți în daruri sufletești,

Prăvălie foarte bogată în mărfuri de manufactură: în *năfrâmi* și *șorțuri* dela eele mai fine, dela *mătăsă* până la cele de toate zilele, și tot felul de *pânsă* și *stofe de haine pentru casă*, *pălăriide pae pentru femei*, *bumbac*, *flanele etc.*

La Româncă!

La Româncă!

In ajunul carnavalului, vestesc tinerilor arangatori de petreceri și baluri, că am

haine de călușeri

foarte frumoase, naționale, pe care le vând cu prețuri moderate, sau le dau în folosință pe lângă o taxă potrivită!

Cu toată stima

Ion Lazaroiu,
comerciant, Orăștie.

(8) 1—

Adam Cristea

croitor militar și civil în Orăștie
(str. Beriului)

își recomandă croitoria sa pentru domnii, — îndeosebi face cunoscut pentru preoții și creștinii noștri din ținut, că

pregătește și haine bisericesti

atât pentru serviciul divin în biserică, cât și pentru înmormântări.

Pentru acurateța lor și pentru executarea acurată după rit garrantează!

Prețuri moderate! Haine pe cari credincioșii le iau dela credincioșii le iau dela agenții firmelor străine, cu 50—60 fl., aci le pot face cu 15—20 fl. mai ieftin!

Cetiți și spuneți tuturora!

(6) 1—

IOAN MUNTEAN

croitor român în Orăștie

își recomandă croitoria sa pentru domni.

Oprit în călătoriile mele de studiu, prin orașe mari ca Viena, Pesta, Arad, Cluj, etc. — în croitoria mea se găsesc vestminte după cea mai nouă modă și lucrute cu gust!

Prețuri de tot moderate. — Marfă solidă.

Atât domnii din loc, cât și domnii preoți și învățători din provincie, sunt rugați a mă cerceta și onora cu comande, de a căror efectuare vor fi desăvârșiți mulțumiți.

Cu toată stima

Ioan Muntean.

croitor în Orăștie (Drumul țerii).

(7) 1—

Sz. 1914—901.

kir. véghr.

Árverési hirdetmény.

Alulirótt kir. bírósági végrehajtó által az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbírósnak 1901. V. 883 számú végzése folytán dr. Vlad Aurél szászvárosi ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénz- és hitelintézet részvénytársaság javára Popeszk Krencsun s társa felkenyéri lakosok ellen 54 kor. tőke, ennek 22/VIII. 1900-tól járó 6% kamatai, 45 kor. 90 fillér hátralékos valamint ezuttal 3 kor. 10 fill. árverés kifizetési költségek erejéig kielégítésként lefoglalt és 760 koronára becsült ökrök, juhok, tehének bírói árverésen el fognak adadni.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbírósnak 1901. V. 883/2 sz. végzése folytán a helyszínen leendő eszközlésére határidőül kitűzetik adósoknak Felkenyér község levő lakásukon 1902. évi január hó 16 napjának délelőtti 1/2 10 órájára s a midőn is a fentti ingók esetleg becsáron alól is, azonban csakis készpénz mellett fognak elárvereztetni.

Kelt Szászvároson, 1901. november hó 21-én.

(4) 1—1

Rák, Árpád,
kir. bír. véghr.

„Minerva“ inst. tipogr. în Orăștie.

Sz. 6937—1901.

tkkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A dévai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi »Ardeleana« pénz- és hitelintézet végrehajtonak Matyes Solomon és társai végrehajtást szenvedők elleni 57 kor. 60 fill. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében az 1881. évi LX. t.-cz. 144. §. alapján és a 146. és 167. §§ értelmében a dévai kir. törvényszék, a dévai kir. járásbírósnak területén levő Füzesdbarbura községben fekvő a füzesdbarburai 28 sz. tjkvben A + 3 rsz. 2006 hrszra 17 kor., 4 rsz. 2020 hrszra 43 kor., A + 29 sz. tjkvben A + 3 rsz. 568 hrszra 3 kor., 8 rsz. 761 762 hrszra 9 kor., 19 rsz. 1052/1 hrszra 3 kor., a 154 rsz. tjkvben A + 1 rsz. 1057 1058 1059 hrszra tartulajdonjogára 911 kor., a 380 sz. tjkvben A + 1 rsz. 137 hrszra 1/2 részére 5 kor. 2 rsz. 259/1 hrsz. a 1/2 részére 47 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi márczius hó 24-ik napján d. e. 9 órákor Füzesd község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelt 8. §-ában kijelölt óvadékképes érték papírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. tkkvi hatóság.

Kelt Déván, 1901. november hó 20. napján.

(5) 1—1

Fábán,
ktbíró.

„ASSICURAZIONI GENERALI“

fondata în 1831.

Această mare bancă de asigurare, care prin plățirea punctuoasă a pagubelor celor asigurați la ea și prin prețuirea bună a gabubelor (din foc) și-a atras în cea mai mare măsură încrederea publicului, — are la sfârșitul anului trecut 1900, următoarea avere:

Capital și rezerve	173.458.451 cor.
Capitaluri asigurate la ea pe viață	525.894.823 „
Asigurări contra focului	77.309.462 „
A plătit dela înființarea sa de tot, pagube	688.595.391 „

Aceste cifre arată, că banca »Assicurazioni Generali« dá cea mai mare chezeșie chiar și celui mai precaut proprietar, și arată că marea încredere de care această bancă se bucură, e deplin întemeiată, prin fondurile ei cele mari.

»Assicurazioni Generali« primește asigurări:

1. Pe viața omului, pe un termen oare-care, sau asigurări de rente (pensii), cari se plătesc ori la moarte îndată, ori la terminul ales de asigurat.	4. Contra spargerii obiectelor de sticlă ori metal.
2. Contra pagubelor de foc, trăsnet, exploziune prin gazuri, pe mobile și imobile.	5. Contra pagubei urmate din transport, pe uscat ori pe apă.
3. Contra pagubei de chirie urmată după arderea casei.	6. Contra pagubei din spargere cu furt asigură obiecte sau hârtii prețioase.

Primește asigurări de zestre pentru fete și copii.

(1) 1—10

Agentura principală a băncii
„Assic. Generali“ în Orăștie.

(Informațiuni la administrația acestei foi).

„Minerva“ institut tipografic

Orăștie, (Szászváros) Str. Beráriei Nr. 8.

Efectuește tot soiul de lucrări aparținătoare artei tipografice.

Sz. 1662—901.

bvghtó.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbírósnak 1901. évi V. 624. számú végzése által dr. Hauer Sándor budapesti ügyvéd által képviselt Gotschlig Ágoston budapesti bej. kereskedő cég végrehajtató javára Kozák Lajos kereskedő petrosenyi lakos végrehajtást szenvedett ellen 407 kor. 28 fill. tőke, ennek 1901. évi június hó 17-ik napjától számítandó 6% kamatai 1/8 % váltódíj és eddig összesen 97 kor. 10 fillér perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag lefoglalt a puji kir. jbróságnak 1901. V. 641 sz. végzése által dr. Pásztor József budapesti ügyvéd által képviselt Liszer és Droth cég javára 39 kor. hátr. tőke, ennek 1901. február 1-től járó 5% kamatai és eddig összesen 65 kor. 58 fill. perköltség, a puji kir. jbróságnak 1901. V. 804 sz. végzése által dr. Ornstein Jakab bécsi ügyvéd által képviselt Volk Henrich javára 363 kor. 44 fill. tőke, ennek 1901. július 31-től járó 6% kamatai eddigi összesen 44 kor. 90 fill. perköltség, a puji kir. járásbírósnak 1901. V. 860 sz. végzés által dr. Muntean Aurél szászvárosi ügyvéd által képviselt Bidu N. Vaszilie javára 57 kor. 50 fill. tőke, ennek 1901. június hó 17-től járó 5% kamatai és eddig összesen 55 kor. 50 fill. perköltség, a puji kir. jbróságnak 1901. V. 985 sz. végzése által dr. Schulhof Zsigmond dévai lakos ügyvéd javára 50 kor. tőke, eddig összesen 49 kor. perköltségkövetelések erejéig ugyanazon végrehajtást szenvedők ellen elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag felülloglalt és 1374 koronára becsült házi butorzat, holti állványok és felszerelések, valamint 9 liqueres hordóból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1901. V. 624/4, 641/2, 860/2, 985/2, 804/2 sz. kiküldést rendelő végzések folytán a helyszínen, vagyis Petroseny községben végrehajtást szenvedett hakásán és bolti helyiségében leendő eszközlésére 1902-ik évi január hó 9-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pujon, 1901. évi deczember 12-én.

(3) 1—1

Rák József,
kir. bír. végrehajtó.

Editor: Ioan Moța.